

LITERATUURSIGNALEMENT 1992

I. ALGEMEEN

- Nico Arts ed., *Het kasteel van Eindhoven: archeologie, ecologie en geschiedenis van een heerlijke woning, 1420-1676* (Eindhoven: Museum Kempenland Eindhoven, 1992).
- P.W.A. Broeders, *Kasteel-, buiten- en boerentuinen in de Lopikerwaard* (Snelrewaard: Stichting Werkgroep Behoud Lopikerwaard, 1992).
- R.E. van Ditzhuysen, *Oranje-Nassau. Een biografisch woordenboek* (Bloemendaal: J.H. Gottmer/H.J.W. Becht, 1992).
- M. Flokstra, 'De bezitters van het kasteel Ooyen door de eeuwen heen' in: *Castellogica* 1992, II, 267-278, 287-296.
- A.J. Gevers en Js. Mooijweer, *Huis Singraven* (Zwolle: Waanders, 1992).
- Het kasteel Culemborg nader bekeken* (Culemborg: Stichting kasteeltuinen Culemborg, 1992).
- Robert van Lit en Marie Christine van der Sman eds., *Buitenplaatsen in en om Den Haag* (Zwolle: Waanders, 1992).
- H. Ludwig, *Huizen en hoven in Friesland* (Leeuwarden: Stichting Monument van de Maand, 1992).
- J. Roefstra, *Klein Poelgeest: een riddermatige hofstede in Rijnland* (Doorn: Nederlandse Kastelenstichting, 1992).
- J.W.C. van Schaik, 'Het kasteel Loenersloot' in: *De Woonstede door de Eeuwen heen* 95, afl. 4 (1992) 19-32.
- Jeanette Schreuder m.m.v. Fred J. Lamers, *Adel in Nederland* (Breda: Lekturama, 1992).
[N.B.]: maakt deel uit van de serie *Oranje. Ons vorstenhuis door de eeuwen heen*.
- Heimerick Tromp, 'Een verkenning in het westen van Utrecht' in: K.M. Veenland-Heineman ed., *Historische buitenplaatsen in de provincie Utrecht* (Utrecht: Matrijs, 1992) 14-26.
- Anja Veldman-Reenders, *De Breedenborg: 1587-1992* (Breedenborg: eigen beheer, 1992).
- F.E. Wilmer en J.M. Wilmer-van Nievelt, 'Vijf eeuwen Berencamp' in: W.F.M. Ahoud e.a. eds., *De Gelderse Leeuw. Jubileumboek van de Groep Gelderland van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde 1916-1991* (Zutphen: Groep Gelderland van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, 1992) 140-151.
- T.C. Baiser, 'Batenburg 1991/92. Overzicht van de resultaten van de zomercampagne '91' in: *Castellogica* 1992, II, 282-286.
- J.C. Besteman, J.M. Bos en H.A. Heidinga, *Graven naar Friese koningen. De opgravingen in Wynaldum* (Franeker: Van Wijnen, 1992).
- N. Bullinga, 'Het Stein van Walraven' in: *Castellogica* 1992, II, 305-310.
[N.B.]: betreft kasteel Ravenstein.
- D.B.M. Hermans en J. Koningshuis, 'Huis Bergh ontsloten' in: *Castellogica* 1992, II, 297-304.
- P.C.M. Hoppenbrouwers, *Een middeleeuwse samenleving. Het land van Heusden (ca. 1360-ca. 1515)* (Groningen: Nederlands Agronomisch-historisch Instituut, 1992).
- H.L. Janssen, *Het kasteel centraal. Een integrale benadering van een materieel object* (Utrecht: Faculteit der Letteren, Rijksuniversiteit Utrecht/Nederlandse Kastelenstichting, 1992).
- G. Jungman, 'Mechteld van Gelre's poëziealbum' in: *Gelders Erfgoed* 1992, afl. 6, 4-6.
- J.C. Klesser, *Het huys Scherpenseel in de eerste eeuwen* (Scherpenzeel: eigen uitgave, 1992).
- Th. Meder, 'Proza voor graaf Reinald I van Gelre' in: *Gelders Erfgoed* 1992, afl. 6, 1-3.
- Gerard Nijsten, *Het hof van Gelre. Cultuur ten tijde van de hertogen uit het Gulikse en Egmondse huis (1371-1473)* (Kampen: Kok Agora, 1992).
- J.G. Smit, 'De verblijfplaatsen van de graven van Holland en Zeeland in de late middeleeuwen' in: *Holland* 24 (1992) 113-129.
- C.L. Verkerk, *Coulissen van de macht. Een sociaal-institutionele studie betreffende de samenstelling van het bestuur van Arnhem in de middeleeuwen en een bijdrage tot de studie van de stedelijke elitevorming* (Hilversum: Verloren, 1992).

III. NIEUWE TIJD

- A. Abbas, *Bestuur en rechtspraak in Apeldoorn in de tweede helft van de zeventiende eeuw* (doctoraalscriptie Geschiedenis, Rijksuniversiteit Utrecht, 1992).
[N.B.]: betreft het schoutambt Apeldoorn onder het bestuur van de ambtsjonkers en bestuur en rechtspraak in de hoge heerlijkheid Het Loo.
- J.A. Bakker en H.J. Nadorp, 'Vier 16e-eeuwse kachelovens van het Warmtink-type in Twente' in: *Overijsselse Historische Bijdragen* 107 (1992) 65-82.
[N.B.]: betreft tegelkachels van Twentse adellijke huizen Warmtink, De Nye Borch te Enschede en Huis te Hengelo.

II. MIDDELEEUWEN

- Redmer Alma, 'Nogmaals de klokken van Zandeweer' in: *Groninger Kerken* 9 (1992) 77-78.
[N.B.]: betreft heerschappen en hoofdelingen te Zandeweer.

- J. Belonje, 'Een adellijke Friezin verliet haar familie' in: *Genealogysk Jierboek* 1992, 26-30
[N.B.]: betreft Barbara van Buijgers, een begin zestiende-eeuwse verwante van de Aytta's.
- B.W.J. Bengevoerd en A.J. Brunt eds., *Unico van Twickel, componist en diplomaat 1692 tot 1766. Expositie 3 t/m 22 nov. '92 in het bouwhuis van kasteel Twickel bij Delden* (Delden: Stichting Twickel/Vereniging Vrienden van Twickel, 1992).
[N.B.]: speciale bijlage van het Twickelblad. Betreft Unico Wilhelm van Wassenaer tot Twickel.
- M. Bruggeman, 'Ernst Hendrik van Ittersum (1669-1733), politicus' in: J. Folkerts, J.M.M. Haverkate en F. Pereboom eds., *Overijsselse biografieën II* (Meppel/Amsterdam: Boom, 1992) 80-83.
- Paul van Dun, 'Snuffelen bij een baron; de boedelinventaris uit 1624 van Engelbert I van Immerseel' in: *'s-Hertogenbosch* december 1992, 7-16.
- H. Feenstra, 'Analyse der Besitzverzeichnisse und Rechenbücher des friesichen Adels vom 16. bis in das 18. Jahrhundert' in: Klaus-Joachim Lorenzen-Schmidt en Björn Poulsen eds., *Bäuerliche Anschreibebücher als Quellen zur Wirtschaftsgeschichte* (Neumünster: Wacholtz, 1992) 187-206.
- C. Gietman, 'Het adellijk bewustzijn van Sweder Schele tot Weleveld' in: *Overijsselse Historische Bijdragen* 107 (1992) 83-114.
- D. van Krugten, 'Het Anholtse verzamelschilderij' in: *Gelders Erfgoed* 1992, afl. 5, 1-3.
- M.J. van 't Kruijs, 'Margrita Turnor omgeturnd' in: W.F.M. Ahoud e.a. eds., *De Gelderse Leeuw. Jubileumboek van de Groep Gelderland van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde 1916-1991* (Zutphen: Groep Gelderland van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Geslacht en Wapenkunde, 1992) 16-28.
- M.J.F. Lindeijer, *Tussen kasteel en kerk. De rooms-katholieke Gelderse adel 1765-1827: leven en werken van de 'eersten en voornaamsten' der gemeente, ter meerdere glorie van God* (doctoraalscriptie Geschiedenis, Katholieke Universiteit Nijmegen 1992).
- Olaf Mörke, 'De hofcultuur van het huis Oranje-Nassau in de zeventiende eeuw' in: Peter te Boekhorst, Peter Burke en Willem Frijhoff eds., *Cultuur en maatschappij in Nederland 1500-1800* (Meppel/Amsterdam en Heerlen: Boom en Open Universiteit, 1992) 39-77.
- H.F.K. van Nierop, 'Edelman, bedelman. De verkeerde wereld van het Compromis der Edelen' in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 107 (1992) 1-27.
- Ben Olde Meierink 'Zeventiende- en achttiende-eeuwse ontwikkelingen in het oosten van Utrecht' in: K.M. Veenland-Heineman ed., *Historische buitenplaatsen in de provincie Utrecht* (Utrecht: Matrijs, 1992) 27-42.
- D. Pezarro, *Mijn heer en liefste hartje. De brieven van Margaretha Turnor (1613-1700)* (Amerongen: Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen, 1992).
[N.B.]: alleen verkrijgbaar op kasteel Amerongen.
- M.E. Tiethoff-Splithoff, 'De functie van het Huis Noordeinde binnen het stadhoudelijke bestel' in: *Jaarboek Oranje-Nassau Museum* 1992, 39-61.
- Gary Waite, 'The Dutch nobility and anabaptism, 1535-1545' in: *Sixteenth Century Journal* 23 (1992) 458-485.
- J.H. Wigger, 'Herman Goossen Grubbe (ca. 1610-1679), katholiek edelman' in: J. Folkerts, J.M.M. Haverkate en F. Pereboom eds., *Overijsselse biografieën II* (Meppel/Amsterdam: Boom, 1992) 60-63.

IV. NIEUWSTE TIJD

- J. Aalbers, 'Van riddermatige naar koninklijke adel' in: J. Duindam ed., *De eeuwwende 1800, II, Geschiedenis en kunsten* (Utrecht: Bureau Studium Generale Rijksuniversiteit Utrecht 1992) 49-69.
- Daniël de Blocq van Scheltinga, 'Enkele opmerkingen over de positie van de adel in de huidige samenleving' in: *De Nederlandsche Leeuw* 109 (1992) 268-271.
- Kees Bruin, 'Notities bij recente ontwikkelingen in het Nederlandse adelsbeleid' in: *De Nederlandsche Leeuw* 109 (1992) 227-237.
- A.J. en C. Brunt, 'Marie Amélie Mechtild Agnès van Aldenburg Bentinck (1879-1975), laatste vrouwe van Twickel' in: J. Folkerts, J.M.M. Haverkate en F. Pereboom eds., *Overijsselse biografieën II* (Meppel/Amsterdam: Boom, 1992) 13-16.
- E. Elzinga ed., *Het Witte Loo. Van Lodewijk Napoleon tot Wilhelmina 1806-1962* (Apeldoorn: Rijksmuseum Paleis Het Loo: 1992).
- P. Janssens, 'De politieke invloed van de adel in het Koninkrijk der Nederlanden' in: C.A. Tamse en E. Witte eds., *Staats- en natievorming in Willem I's Koninkrijk 1815-1830* (Brussel en Baarn: Vubpress en Bosch & Keuning, 1992) 98-121.
- P.H.M. Keesom, 'Hoofdlijnen van het Nederlandse adelsrecht sedert het ontstaan van het Koninkrijk' in: *De Nederlandsche Leeuw* 109 (1992) 237-253.
- M.F.S. Kienhuis, 'Egon Lodewijk Maria Theresia Jozef von Bönninghausen (1899-1943), autoritair bestuurder' in: J. Folkerts, J.M.M. Haverkate en F. Pereboom eds., *Overijsselse biografieën II* (Meppel/Amsterdam: Boom, 1992) 31-36.

- C. Lina, 'George de Thouars (1807-1850), Overijssels dichter' in: J. Folkerts, J.M.M. Haverkate en F. Pereboom eds., *Overijsselse biografieën II* (Meppel/Amsterdam: Boom, 1992) 136-140.
- Ernée Loeb, 'De relatie tussen het naamrecht en het adelsrecht' in: *De Nederlandsche Leeuw* 109 (1992) 254-268.
- R.L.P. Mulder-Radetzky, *L.P. Roodbaard: tuinen van de Friese adel* (Leeuwarden: Stichting Monument van de Maand 1992).
- Agnies Pauw van Wieldrecht, *Het dialect van de adel* (5e geheel herz. druk, Amsterdam: Thomas Rap 1992).
- Agnies Pauw van Wieldrecht, *Grootmama, mogen wij kluiven?* (Amsterdam: Thomas Rap, 1992).
- W.A. Sinninghe Damsté en M. van de Vrugt, 'De invloed van de adel op de Eerste Kamer der Staten-Generaal in de periode 1815-1830' in: *De Negentiende Eeuw* 16 (1992) 131-151.
- A.F. Stroink, 'Mon cher major'. *Een officier aan het Hof 1840-1849* (Alphen aan den Rijn: Repro-Holland, 1992).
- [N.B.]: betreft Anton Henri baron Sloet van Oldruitenborgh (1798-1871), officier en adjudant van prins Alexander.

V. KONINGSHUIS

- Werry Crone, *In dienst van het koninkrijk. De monarchie in staatsbestel en samenleving* (Amsterdam: Thomas Rap, 1992).
- F. Fox, 'Militaire entourage rondom Oranje. De totstandkoming van het Militaire Huis in de eerste helft van de 19e eeuw' in: *Jaarboek Oranje-Nassau Museum* 1992, 7-39.
- E. van Heuven-van Nes, 'De badtent bij de Grote Vijver van het Loo' in: *Jaarboek Oranje-Nassau Museum* 1992, 117-126.
- Wim Meulenkamp, 'De koning bouwt: vier architect-monarchen. Georg IV, Ludwig I, Willem II en Ludwig II' in: *Maatstaf* 40, afl. 11/12 (1992), 132-161.
- Jaap van Osta, 'De monarchie. Hernieuwde kennismaking' in: *Maatstaf* 40, afl. 11/12 (1992) 2-9.
- Cees van Raak, 'Wij wandelen als op graven ...' Oranje-Nassau funerair, een overzicht' in: *Maatstaf* 40, afl. 11/12 (1992) 20-41.
- M.J.H. van Rooyen-Buchwaldt, 'Portfolio/de eerste hoffotografie in Nederland: 1839-1940' in: *Maatstaf* 40, afl. 11/12 (1992) 68-99.
- C.A. Tamse, 'Koningin Wilhelmina' in: *Maatstaf* 40, afl. 11/12 (1992) 9-19.
- Harry van Wijnen, *De prins-gemaal: vogelurij en gekooid* (Amsterdam: Balans, 1992).

VI. GENEALOGIE EN HERALDIEK

- W.F.M. Ahoud, 'Nederbetuwse afstammelingen van Karel de Grote via Beatrix Wtenweerde' in: W.F.M. Ahoud e.a. eds., *De Gelderse Leeuw. Jubileumboek van de Groep Gelderland van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde 1916-1991* (Zutphen: Groep Gelderland van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Geslacht en Wapenkunde, 1992) 44-77.
- J.J.G. Beelaerts van Blokland, 'Wapenzegels, machten en mode' in: W.F.M. Ahoud e.a. eds., *De Gelderse Leeuw*, 164-168.
- P.J.W. Beltjes, 'Een merkwaardig wapen op een portretpenning van de jonggraaf Floris II van Culemborg uit 1590' in: W.F.M. Ahoud e.a. eds., *De Gelderse Leeuw*, 36-43.
- M.J. van 't Kruijs, 'Een zeventiende-eeuwse kwartierstaat in glas en lood, destijds aanwezig op kasteel Middachten' in: W.F.M. Ahoud e.a. eds., *De Gelderse Leeuw*, 221-230.
- R.C.C. de Savornin Lohman, 'De familie De Ranitz en haar heerlijkheden in Gelderland' in: W.F.M. Ahoud e.a. eds., *De Gelderse Leeuw*, 218-220.
- A.J. Mensema, 'Het heraldisch prachtvertoon van de familie Van Rechteren' in: *Overijsselse Historische Bijdragen* 107 (1992) 5-32.
- Nederland's adelsboek* 82 (1992).
- [N.B.]: betreft de geslachten Do-F.
- D. van Tol, 'Het riddermatige geslacht Van Tol' in: *De Nederlandsche Leeuw* 109 (1992) 317-344.

VII. BRONNENUITGAVEN

- F.P.C. Brandsma ed., *Lanceloet: de Middelnederlandse vertaling van de Lancelot en prose overgeleverd in de Lancelotcompilatie: pars 3 (vs 10741-16263)* (Assen: Van Gorcum, 1992).
- J.P. Bruggink e.a. eds., *Roman van Lancelot* (Amsterdam: Querido, 1992).
- Gelre, B[ibliothèque] R[oyale] Ms. 15652-56* (Leuven: Van Helmont, 1992).
- [N.B.]: zogenaamd Wapenboek van de heraut Gelre.

VIII. ARCHIEFINVENTARISSEN

- H.M. Brokken en A.W.M. Koolen mmv H.J.Ph.G. Kaajan, *Inventaris van het archief van de ridderschap en edelen van Holland en West-Friesland 1572-1795* ('s-Gravenhage: Rijksarchief in Zuid-Holland, 1992).
- K.M. Buischool, *Inventaris van het archief van het huis Linschoten* (Utrecht: Rijksarchief in Utrecht, 1992).

BERICHTEN

De eerste landdag van de Werkgroep Adelsgeschiedenis vindt op 6 mei 1994 plaats in Utrecht in de Senaatszaal van het Academiegebouw van de Universiteit Utrecht. Het thema van de bijeenkomst is *Adelscultuur in Nederland*.

J. Aalbers zal de landdag openen met een inleiding. Vervolgens zullen voordrachten worden gehouden door R. Alma 'Adelscultuur in de vijftiende en zestiende eeuw, met name in Groningen en Friesland', C. Gietman 'De disciplinerende van de Oostnederlandse adel (1500-1700)', B. Olde Meierink 'Innovatie en traditie: adellijke huizen in midden Nederland in de vroeg-moderne tijd', B. Ouwerkerk 'Adelscultuur in de achttiende eeuw: families op het Nijenhuis bij Wijhe' en Y. Kuiper 'Aristocratisering of verburgerlijking? Onderzoek naar cultuur van de adel en het patriciaat in het negentiende- en twintigste-eeuwse Nederland'. De referenten H.L. Janssen, H. Wassenaar, J. Aalbers, A.J. Mensema en M.R. Prak zullen op deze lezingen reageren, waarna er gelegenheid is tot discussie.

In september 1994 zal een excursie worden gehouden, tijdens welke de vroege landschappelijke tuinaanleg rond Gelderse adellijke huizen centraal zal staan.

In het volgende nummer van 'Virtus' volgen nadere mededelingen over landdag en excursie.

AUTEURS

R.H. Alma (geb. 1963), studeerde wiskunde en geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en werkt sinds 1989 als assistent in opleiding aan een proefschrift over het Groninger patriciaat en de Ommelander adel in de Late Middeleeuwen.

A.J. Mensema (geb. 1946), werkzaam bij het Rijksarchief in Overijssel te Zwolle en publiceert over de geschiedenis van Overijssel, heraldiek en vrijmetselarij.

H. Wassenaar (geb. 1954), studeerde aan het HEAO en vervolgens geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Utrecht en verricht sedert 1993 als assistent in opleiding onderzoek voor een dissertatie over zeventiende-eeuwse regenten in Arnhem.